

Modum kommune

«En oppvekst for livsmestring»

Strategidokument for barn og unges oppvekstvilkår i Modum

Vedtatt av Kommunestyret 19.06.2017

Modum kommune

«En oppvekst for livsmestring»

Strategidokument for barn og unges oppvekstvilkår i Modum

En oppvekst for livsmestring

Noe av det viktigste som kan gjøres i Modum er å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge. Et godt fundament for å mestre livet videre vil gjøre Modumsamfunnet bedre.

Det er mange faktorer som påvirker oppvekstmiljøet. Det skal legges til rette for at de som står barn og unge nærmest, **familien og nære relasjoner**, har enkel tilgang på veiledning og bistand. Samtidig har Modum kommune ansvar for viktige **universelle tilbud og arenaer**, fra barnet er i mors mage til de er voksne. Alle får tilbud om helsetjenester, de aller fleste går i barnehage, og alle barn og unge har rett og plikt til å gå på skole. Noen har behov for **målrettede tilbud** i kortere eller lengre perioder av oppveksten.

Målsetningen med dette strategiarbeidet har vært å etablere viktige prinsipper – et felles tankesett – knyttet til barn og unges oppvekst. Dette dokumentet viser retning for hvordan Modum kommune i de kommende årene skal arbeide med barn og unges oppvekstvilkår. Visjonen for arbeidet er at Modum kommune skal bidra til **«en oppvekst for livsmestring»**. Alle sektorer skal bidra og etterleve fire prinsipper for arbeidet:

1. Barnets beste skal ligge til grunn
2. Forsterke positive faktorer på universelle arenaer
3. Innsats så tidlig som mulig
4. En helhetlig tilnærming

Modum kommunes kommuneplan gir tydelige retninger for arbeidet de neste årene. I tillegg er det flere strategier og planer som spiller inn på deler av kommunens tilbud til barn og unge. Spesielt pekes det på «Styringsdokument for Modumskolen», «Helse og velferdsplan for Modum» og «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet. Modum kommunes tilbud til barn og unge må ha en helhetlig tilnærming som understøtter et godt oppvekstmiljø. Dette gjør at det må samarbeides på tvers av sektorer, virksomheter, fagmiljø og lovverk, til det beste for barn og unges oppvekstvilkår.

Innhold

En oppvekst for livsmestring	2
Vi vet at vi lykkes når:.....	3
Barn og unge i Modum – grunnlag for strategien	4
Barn og unge i sentrum	7
Familie og nære relasjoner – grunnlaget for en god oppvekst	8
Universelle tilbud og arenaer – med muligheter for alle	8
Målrettede tilbud – tidlig og treffsikkert.....	9
«En oppvekst for livsmestring» - Modum kommunes veivalg.....	11

Vi vet at vi lykkes når:

Færre barn lever i fattigdom

Flere elever gjennomfører videregående utdanning

Flere barn i barnehagealder går i barnehage

Ingen opplever mobbing i Modumskolen

Flere elever har tilfredsstillende utbytte av ordinær undervisning

Flere har gode venner og færre opplever ensomhet

Andel unge i arbeid eller utdanning økes over tid

Færre barn og unge har behov for barnevernstiltak

Flere barn og unge er fornøyde med nærmiljøet sitt

Andel av Modum kommunes budsjett til universelle tilbud økes

Barn og unge i Modum – grunnlag for strategien

Undersøkelser gir et blandet bilde av hvordan barn og unge i Modum har det. Stort sett har barn og unge i Modum gode oppvekstvilkår gjennom et sunt nærmiljø, gode kommunale tilbud og et bredt utvalg av fritidsaktiviteter. Det gjennomføres hjemmebesøk fra helsestasjonen, det gjennomføres foreldreveiledningskurs, og det er full barnehagedekning. Foreldrene er fornøyde med barnehagetilbudet som gis. Modum kommune har mange tilbud rettet mot alle eller ulike grupper av barn og unge og deres familier.

Elevundersøkelsen som elever svarer på hvert år viser at 95 prosent trives i ungdomsskolene, de aller fleste opplever støtte hjemmefra, og er motiverte. Nasjonalt peker forskere på at dagens ungdomsgenerasjon er veltilpassede, hjemmekjære og godt fornøyd med foreldrene sine. Det er mindre rus, kriminalitet og fravær fra skolen (NOVA). Modum er en aktiv idretts- og kulturkommune med et mangfold av arenaer, foreninger og kulturtilbud for barn og unge. Samtidig er det nesten fire av ti unge i Modum som oppgir at de ikke deltar i organisert aktivitet.

Det er flere utfordringer som må tas på alvor. Ungdom er mindre fornøyd med sitt eget nærmiljø enn ellers i landet. Ikke alle vokser opp i en familie som gir god nok omsorg. Noen opplever mobbing, trakassering og diskriminering. Ensomhet, og det å stå utenfor felleskapet, er for enkelte en del av oppveksten. Andel barn hvor det er nødvendig med barnevernstiltak er vesentlig høyere i Modum enn landsgjennomsnittet. Noen vokser opp i familier med dårlig økonomi og opplever at de ikke har like gode muligheter som andre i vennegjengen. 307 barn i Modum lever i familier uten yrkestilknytning. Flere enn hvert åttende barn er i en husholdning med vedvarende lav inntekt og opplever fattigdom (Buf.dir).

Forskere (NOVA) peker på at det er utfordringer med å vokse opp med stadig flere arenaer man skal delta og lykkes på. Mange føler stress og press for å lykkes og sliter psykisk i hverdagen. Ikke alle opplever at de får den hjelp og støtte de trenger for å klare seg godt i hverdagen og mestre livet som kommer. 15-20 prosent i alderen 13-18 år i Norge har nedsatt funksjon på grunn av psykiske plager som angst, depresjon og atferdsproblemer.

Våren 2017 ble det gjennomført ny Ungdata-undersøkelse for Modum. Ungdata er et kvalitetssikret system for gjennomføring av lokale undersøkelser blant elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Svarene her er nyttige data om ungdomsmiljøet i Modum og bidrar til å supplere kunnskapsgrunnlaget for strategien.

Utvalgte tall for Modum (Ungdata, SSB, Elevundersøkelse, BUFdir):	Modum:	Nasjonalt:
Gjennomføring videregående opplæring (2016)	75 %	77 %
Deltagelse i barnehager, 1-5 år (2016)	87,1 %	91,0 %
Barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt (2015)	13,1 %	10,0 %
Elever føler seg mobbet av andre elever (skala 1-5) (2016)	1,3	1,3
Andel med økonomisk sosialhjelp i alderen 18-24 (2016)	6,5 %	6,0 %
Andel foreldre med høyskoleutdanning minus andel med grunnskole som høyeste utdanning (2016)	9,9 %	20,5 %
Ungdomsskoleelever som er litt eller svært fornøyd med nærmiljøet (2017)	66 %	70 %
Videregående elever som er litt eller svært fornøyd med nærmiljøet (2017)	59 %	64 %
Andel barn (0-17) med barnevernstiltak (2016)	7,2 %	4,9 %
Ungdomsskoleelever som deltar i organisert fritidsaktivitet (2017)	65 %	65 %
Andel elever med tilpasset opplæring (2016)	91,3 %	92,2 %
Ungdomsskoleelever med tro på et godt og lykkelig liv (2017)	71 %	74 %
Ungdomsskoleelever som på fritid bruker tre timer eller mer ved skjerm (2017)	61 %	49 %
Ungdomsskoleelever som ikke eller er lite plaget av ensomhet sist uke (2017)	78 %	82 %

I mai 2016 ble det gjennomført ei arbeidsøkt for ungdom og foreldre, samt ansatte som arbeider med barn og unge, med fokus på barn og unges oppvekstvilkår i Modum. På spørsmålet om hva som er de største utfordringene for barn og unge i Modum, kom begreper som «press», «sosiale medier», «deltagelse» og «økonomi» tydelig fram. Foreldrenes påvirkning på barn og unges oppvekst er tydelig. Dette bekrefter langt på vei de nasjonale strømningene.

[Folkehelseinstituttet](#) peker på ti faktorer som er avgjørende for god oppvekst. På topp finnes «familieforhold» med «helse», «hjemmeforhold» og «vennerelasjon». Dette peker tydelig på at familie og nære relasjoner er viktig for barns oppvekst, og bekreftes av resultater fra Modum. Som svar på hva som er de viktigste faktorene for barn og unges oppvekstvilkår i Modum, trekkes «foreldre» fram som desidert viktigst. Skolene og voksenrollen i skoler og barnehager blir også pekt på som svært viktige faktorer. Å være profesjonelle voksne i arbeidet med barn og unge, samt å arbeide med gode relasjoner og kvalitet i hvert eneste møte, er viktig og nødvendig. Økonomi blir også løftet fram som en viktig faktor.

Når det gjelder hvilke prioriteringer Modum kommune skal gjøre for et bedre oppvekstmiljø, er det flere elementer som kommer inn. Arbeidsøkt om barn og unge er tydelige på at de universelle arenaene er viktigst. Med det menes tilbud og muligheter hele befolkningen har tilgang til og som når alle. Dette er blant annet helsestasjon, barnehage, skole, SFO og fritidstilbud. Disse må preges av høy kvalitet for å bidra til å bygge motstandskraft blant alle barn og unge.

Folkehelseinstituttet peker også ut en tydelig kurs for godt oppvekstmiljø og folkehelse for barn og unge. De framhever at positive påvirkningsfaktorer som opplevelse av glede, mestring, selvstendighet og mening som styrker sosial og emosjonell kompetanse, kan være viktige mål i folkehelsearbeidet.

Figur 1: Resultater fra arbeidsøkt på spørsmålet «Hvilke faktorer påvirker barn og unges oppvekstvilkår i Modum?».

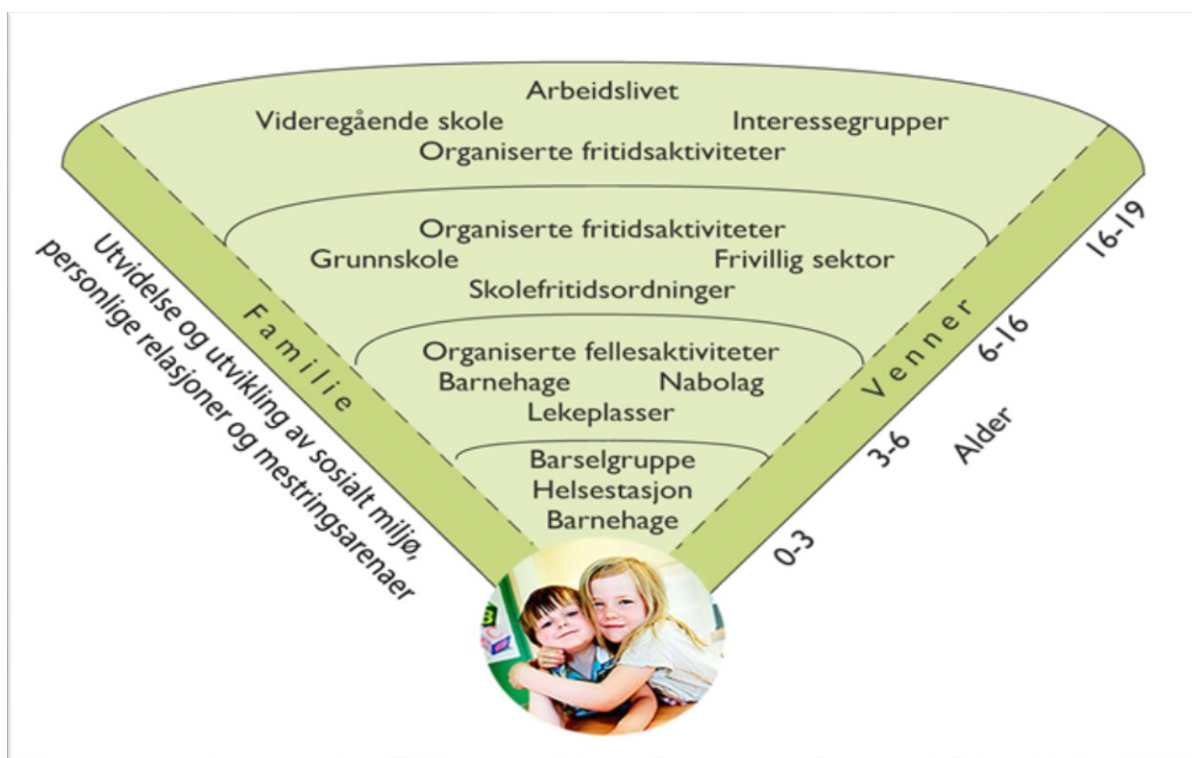

Figur 2: Resultater fra arbeidsøkt på spørsmålet «Hva er de største utfordringene for barn og unge i Modum?».

Figur 3: Resultater fra arbeidsøkt på spørsmålet: «hva er de viktigste prioriteringene for å skape et godt oppvekstmiljø i Modum?».

Brede, befolkningsrettede strategier – tiltak som når alle – har størst effekt i det forebyggende arbeidet. I tillegg trengs det tiltak spesifikt rettet mot sårbare grupper. Arenaer hvor alle barn og unge i Modum deltar er derfor viktige i et godt oppvekstmiljø. Dette understøttes av Folkehelseinstituttets [evaluering av arbeid med psykisk helse blant barn og unge i kommunene](#). Lokalsamfunnet har betydelig innflytelse over mange arenaer hvor barn og unge ferdes. Det helsefremmende og forebyggende arbeidet vil bli best dersom kommunen ser tiltak i et utviklingsperspektiv, og der ulike aktører trekker i samme retning. Folkehelseinstituttet peker på følgende universelle arenaer:

Figur 4: Folkehelseinstituttet framhever forebyggende arbeid på universelle arenaer som det mest effektive.

Modum kommune har ansvar og påvirkning på de aller fleste arenaer i barn og unges oppvekst. Dette stiller store krav til kommunens helhetlige arbeid med barn og unges oppvekstmiljø.

Barn og unge i sentrum

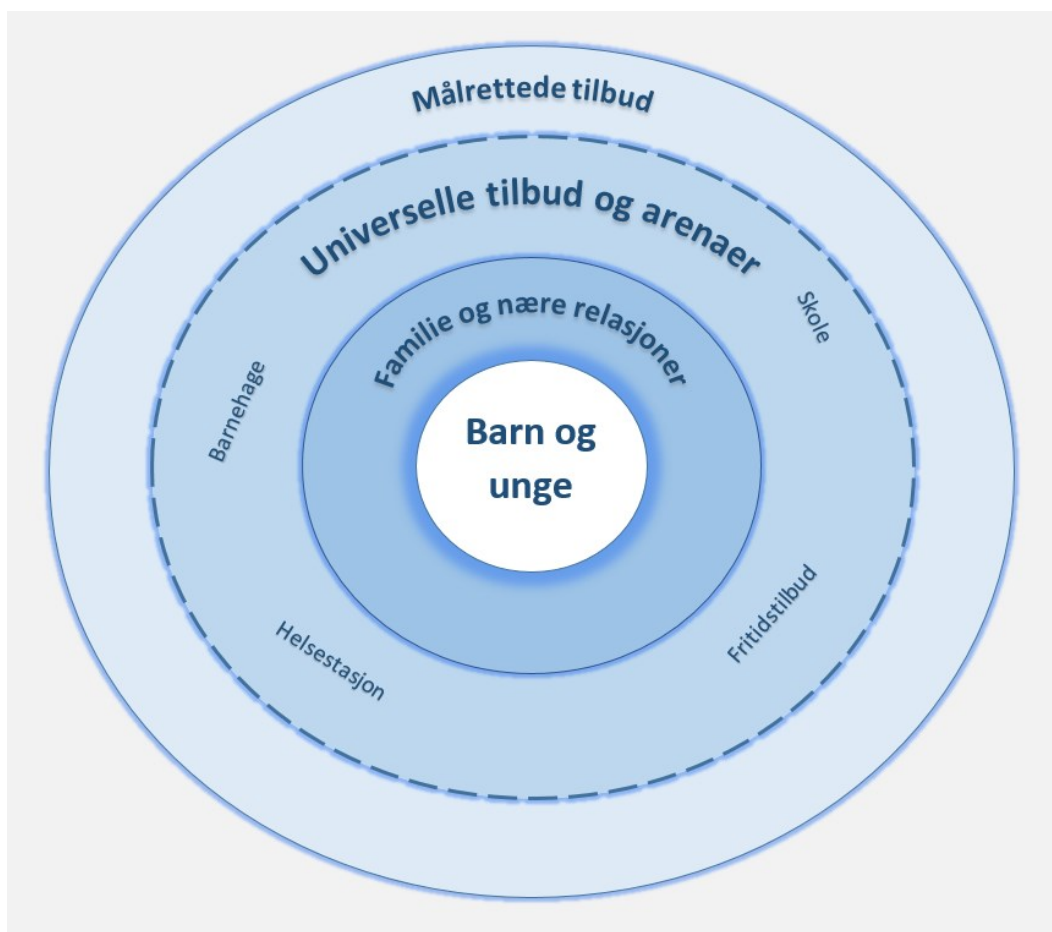
For å nå målet om en oppvekst for livsmestring i Modum, må barn og unge settes i sentrum for kommunens arbeid. Tilbudene må preges av kvalitet og en helhetlig tilnærming til det som betyr mest for oppvekstmiljøet.

Nærmest alle barn og unge er familien og de nære relasjonene. Her ligger mange avgjørende og grunnleggende forutsetninger for et godt oppvekstmiljø. Dette gjelder i alle faser av barns oppvekst.

Gode tilbud og arenaer som alle har tilgang til, universelle tilbud, er viktige. Alle barn i Modum nås de første leveårene av helsestasjonens tilbud. Samtlige barn har rett til en barnehageplass jamfør nasjonale vedtak. Alle barn i grunnskolealder har rett og plikt til å gå på skole. SFO er en mulighet for alle i 1.-4. klasse. De aller fleste barn har også mulighet for å delta på ulike fritidsaktiviteter. På disse arenaene utvides og utvikles barnets horisont, nye relasjoner skapes, holdninger og interesser videreutvikles. Kvaliteten på alle ulike arenaer er viktige bidrag i barns oppvekst. God kvalitet på disse har også god forebyggende effekt for de barna som trenger noe mer.

Å skape en oppvekst for livsmestring for alle betyr at vi må møte hvert enkelt barn ut fra barnets perspektiv og forutsetninger. For mange vil det universelle tilbudet, sammen med familiens støtte og omsorg, være nok for å skape en god oppvekst og et godt grunnlag for et senere liv. For noen er ikke dette nok. I kortere eller lengre perioder av oppveksten kan barn og unge og deres familier ha behov for mer støtte. Kvalitet i disse målrettede tilbudene vil være avgjørende for hvor raskt og godt barn, unge og deres familier igjen vil kunne mestre hverdagen.

I kommunens arbeid for å skape en «*oppvekst for livsmestring*» skal barn og unge settes i sentrum.

Figur 5: Kommunens arbeid setter barn og unge i sentrum.

Kommunens tilbud må ta utgangspunkt i barn og unges behov når aktiviteter, arenaer og tjenester skal utvikles. Dette betyr at deres medvirkning i utvikling og gjennomføring er sentralt. Arbeidet med barn og unge må være forankret i kunnskap, og det må være kontinuerlig kompetanseutvikling om barn og unges oppvekstmiljø. Riktig kompetanse på riktig sted, uavhengig av fagmiljø og sektorgrenser, er en nøkkelfaktor. Denne tilnærmingen krever god samordning på tvers av sektorer og ansvar.

Familie og nære relasjoner – grunnlaget for en god oppvekst

Familien og nære relasjoners betydninger i barn og unges oppvekst er godt dokumentert. Engasjerte og omsorgsfulle foreldre er det beste for barna. En familie med gode nære relasjoner i nærmiljøet har også et bedre sikkerhetsnett, flere å spille på, enn barn som vokser opp i familier med få gode relasjoner.

Familiens sosioøkonomiske bakgrunn har betydning på flere faktorer som påvirker barn og unges oppvekst. I Norge lever 10,0 prosent av alle barn i familier med vedvarende lav inntekt. I Modum er tallet 13,1 prosent (2015). Forhold ved barns livskvalitet som kan påvirkes av dårlig økonomi er for eksempel barnas forhold til venner, trygghet og trivsel i nabolaget, muligheter til deltakelse i fritidsaktiviteter, samt deres forhold til sine egne foreldre. På lengre sikt kan økonomien i oppvekstårene blant annet påvirke barns reelle adgang til utdanning og arbeid, deres helse gjennom livet eller muligheter til etablering på boligmarkedet. Det er også større sannsynlighet for at barn som vokser opp i fattigdom selv blir fattige voksne (bufdir.no).

Foreldres utdanningsnivå har sammenheng med både barnets helse og skolemestring. En kan allerede i førskolealder observere ulikheter i språk- og leseferdigheter mellom barn med ulik sosial bakgrunn. Samtidig løftes foreldrenes engasjement i skolegang frem som en viktigere faktor enn høyeste fullførte utdanning. En studie som undersøkte endring av foreldrenes involvering i skolen over tid, viste blant annet at det var da foreldrene økte sin involvering ytterligere opp gjennom skoletiden at elevene viste best faglig utvikling (udir.no) En rekke studier har vist at tidlig stimulering av språk og andre grunnleggende kognitive ferdigheter og affektive faktorer (som trivsel og tilknytning) i familien har stor betydning for utviklingen av senere ferdigheter i for eksempel lesing og regning. (ks.no)

Helsestasjonen, barnehager og skoler møter familiene rundt barna direkte i mange sammenhenger gjennom oppveksten. Disse møtene skal være preget av kvalitet, medvirkning og utvikling av gode relasjoner. Kommunens tilbud må bidra til å mestre foreldrerollen og bidra til kunnskap og veiledning for å trygge gode relasjoner og omgivelser i barn og unges liv.

Universelle tilbud og arenaer – med muligheter for alle

Barn deltar på og er omgitt av universelle tilbud fra før fødsel gjennom jordmortjenesten, via helsestasjonen, barnehage og grunnskole. Alle har rett til videregående opplæring. Det er åpent for alle å delta i kulturtilbud som kino, bibliotek, og frivillige lag og foreninger. Fysisk utforming av nærmiljøet, tilgang på idrettsanlegg, turstier og åpne sosiale møteplasser er også elementer som påvirker det totale tilbudet. Tilgjengelighet og kvalitet på alle universelle arenaer rundt barn og unge, er en avgjørende faktor for barn og unges oppvekstmiljø.

Helsestasjonen er et lovpålagt, gratis, lett tilgjengelig lavterskeltilbud for alle barn og unge og deres foreldre, uavhengig av sosial tilhørighet. Helsestasjonen er en del av kommunehelsetjenesten som utøver planmessig helsefremmende og forebyggende helsearbeid mot barn i alderen 0–5 år innenfor temaer som omhandler både psykisk og fysisk helse, i tillegg til sosiale forhold. Helsestasjonen er i en unik posisjon til å påvirke den viktige starten i livet.

I Modum går 87,1 prosent (91,0% i Norge) av alle barn mellom ett og fem år i barnehage. Barnehagene i Modum arbeider med språk og sosial kompetanse som viktige ferdigheter for barna. Språk og sosial kompetanse er godt dokumentert som viktig faktor for mestring av senere liv og skolegang. Barnehager med høy kvalitet fremmer barns språkutvikling, kognitive evner og læring fram mot skolestart. Det finnes lavere forekomst av forsinket språkutvikling for barn som deltar i barnehage fra 1,5 års-alderen enn barn som er hjemme. (utdanningsforskning.no) Det er også viktig å sørge for gode overganger og sammenheng mellom barnehage, skole og videre i opplæringsløpet.

Årsakene til frafall fra videregående opplæring ligger ofte i tidlige oppvekstfaser. [En rapport utarbeidet på oppdrag av KS](#) peker på viktigheten av tidlig innsats for å motvirke frafall fra videregående utdanning. Dette dreier seg om å flytte tyngdepunktet i arbeid med barn og unge fra å behandle problemer til å forebygge at de oppstår. Ved å forebygge og ta tak i utfordringer på et tidlig tidspunkt, kan man forhindre at problemer vokser seg store. I dette ligger både en samfunnsøkonomisk gevinst og gevinster for den enkelte. Ressursene som kreves ved forebyggende tiltak er vesentlig mindre enn korrigerende tiltak. En viktig del av arbeidet med tidlig innsats handler også om utjevning av sosiale forskjeller der disse er relativt små, potensialet for utjevning er relativt høy og tiltakene er enkle.

Deltagelse i fritidsaktiviteter kan gi sosial støtte, bidra til sosialt nettverk og gi helsegevinst. De aktive er også i gjennomsnitt mer tilfreds med sin egen livssituasjon. En reell mulighet til å delta i aktivitet på fritiden er derfor viktig for barn og unge. De frivillige organisasjonene skaper viktige møteplasser i fritiden. De er bygget opp om ulike formål, samtidig som de skaper et interessefellesskap hvor deltakelse og sosialt samvær er viktig. Samtidig er det gunstig med gode fysiske områder for egenorganisert aktivitet og møteplasser for barn og unge, gjerne i tilknytning til tettstedene i Modum. Dette kan være grøntarealer, turområder eller lekeplasser i sentrum. Dette gir viktige bidrag til mulighetene for aktivitet i nærmiljøet.

Målrettede tilbud – tidlig og treffsikkert

For å oppleve stabile og trygge rammer for utvikling og vekst har noen barn, unge og deres familier behov for målrettede tilbud. Det kan være behov for veiledning i vanskelige situasjoner, økonomiske støtteordninger eller ekstra tilrettelegging for helsemessige eller pedagogiske utfordringer. Helsestasjon- og skolehelsetjenesten, barnevern, NAV, PPT, flyktningtjenesten, frisklivssentralen, utekontakten, ergo- og fysioterapitjenesten, og tjenester til funksjonshemmede er blant virksomheter som gir målrettede tilbud. Form og omfang på tilbudene varierer. Fra enkle og kortvarige tiltak uten vedtak, til omfattende og langvarige tiltak.

Jo tidligere barn og unge får hjelp, desto større er sannsynligheten for at større og mer komplekse problemer avverges. Målrettede tilbud skal gis så tidlig som mulig i barnets utvikling, gjerne før fødsel. Tidlig innsats betyr også at innsats skal skje så tidlig som mulig når hendelser eller risiko oppstår, uavhengig av barnets alder. Å gi målrettede tilbud, så tidlig som mulig, vil kunne redusere behov for mer ressurskrevende tiltak. Tidlig innsats er samfunnsøkonomisk og gir store gevinster, ikke minst for den som får hjelp. ([St.meld 18 \(2010-2011\)](#))

Tilbudene må innrettes slik at de som trenger det får relevant og treffsikker hjelp til riktig tid og på rett nivå. Sårbare barn, unge og deres familier vil ofte ha behov for flere tiltak. Kommunens tilbud til barn og unge skal være helhetlig og godt koordinert. Dette forutsetter gode strukturer for bred tverrfaglig og tverretatlig samhandling.

Det er viktig med en kunnskapsbasert tilnærming i utforming av tilbudene. Betydning av gode relasjoner og andre positive påvirkningsfaktorer for livsmestring må vektlegges. Medvirkning er sentralt for å sikre god kvalitet på tilbud som gis. Det skal legges til rette for deltakelse og medinnflytelse fra barn, unge og deres familier etter prinsippet; «ingen avgjørelser om meg, uten meg.»

«En oppvekst for livsmestring» - Modum kommunes veivalg

Disse fire veivalgene viser retning for arbeidet med barn og unge. Kommunen har mange tilbud, arenaer og tjenester som påvirker barn og unges oppvekstvilkår. I alt som påvirker barn og unges oppvekst, skal disse prinsippene etterspørres og brukes som en rettesnor for kommunens virksomhet.

1. Barnets beste skal ligge til grunn

Barnekonvensjonen er den første internasjonale menneskerettighetskonvensjonen som gir barn en spesiell juridisk status. Den sørger for at verden anerkjenner at barn har krav på spesiell beskyttelse og har menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har siden 2003 vært en del av norsk lov. Konvensjonens innhold skal ligge til grunn for saker som omhandler barn og unge. Barnets beste og barn og unges medvirkning må gjennomsyre kommunens saksbehandling, organisering og utforming av tilbud.

2. Forsterke positive faktorer på universelle arenaer

I arbeidet med å styrke barn og unges muligheter for livsmestring skal det fokuseres på å forsterke positive faktorer i deres liv framfor å fokusere på å avdekke risiko og motvirke dette. Det skal letes etter de positive faktorene som kan sikre deltagelse og mestring, og motvirke negative faktorer. Dette kan være gode relasjoner i familie, nærmiljø eller i barnehage og skole, sterke fritidsinteresser, gode muligheter for fritidsaktiviteter og et sunt nærmiljø. Gode universelle arenaer når alle. God kvalitet på disse reduserer behovet for målrettede tilbud, og øker muligheten for å mestre livet. Dette betyr også at ressursbruken må vris for øke kvaliteten på de universelle tilbudene i kommunen.

3. Innsats så tidlig som mulig

Det må satses på et godt fundament for å mestre livet helt fra barnet er i mors mage. For å forebygge og redusere framtidige behov for bistand, må innsatsen komme tidlig i barns liv. Det betyr også at eventuelle faresignaler skal avdekkes tidlig og at det raskt må arbeides med målrettede tiltak raskt. Det skal være forsøkt med forebyggende arbeid før det gjøres vedtak om målrettede tilbud.

4. En helhetlig tilnærming

Kommunens tilbud som omfatter barn og unge skal preges av profesjonelle voksne som setter barnet i sentrum. Dette betyr at det skal samarbeides konstruktivt på tvers av faglige grenser og lovverk. Kommunens tilbud skal være av god kvalitet og oppleves som helhetlige for barn og unge og deres familier. Økt relasjonskompetanse skal vektlegges på alle arenaer. Å oppleve felles målsetninger, tillit og gode relasjoner mellom alle parter, gir et bedre grunnlag for resultater.

FNs barnekonvensjon:

Art. 3 – Barnets beste

«Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn ...»

Art. 12 – barnet skal høres

«Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet ...»